

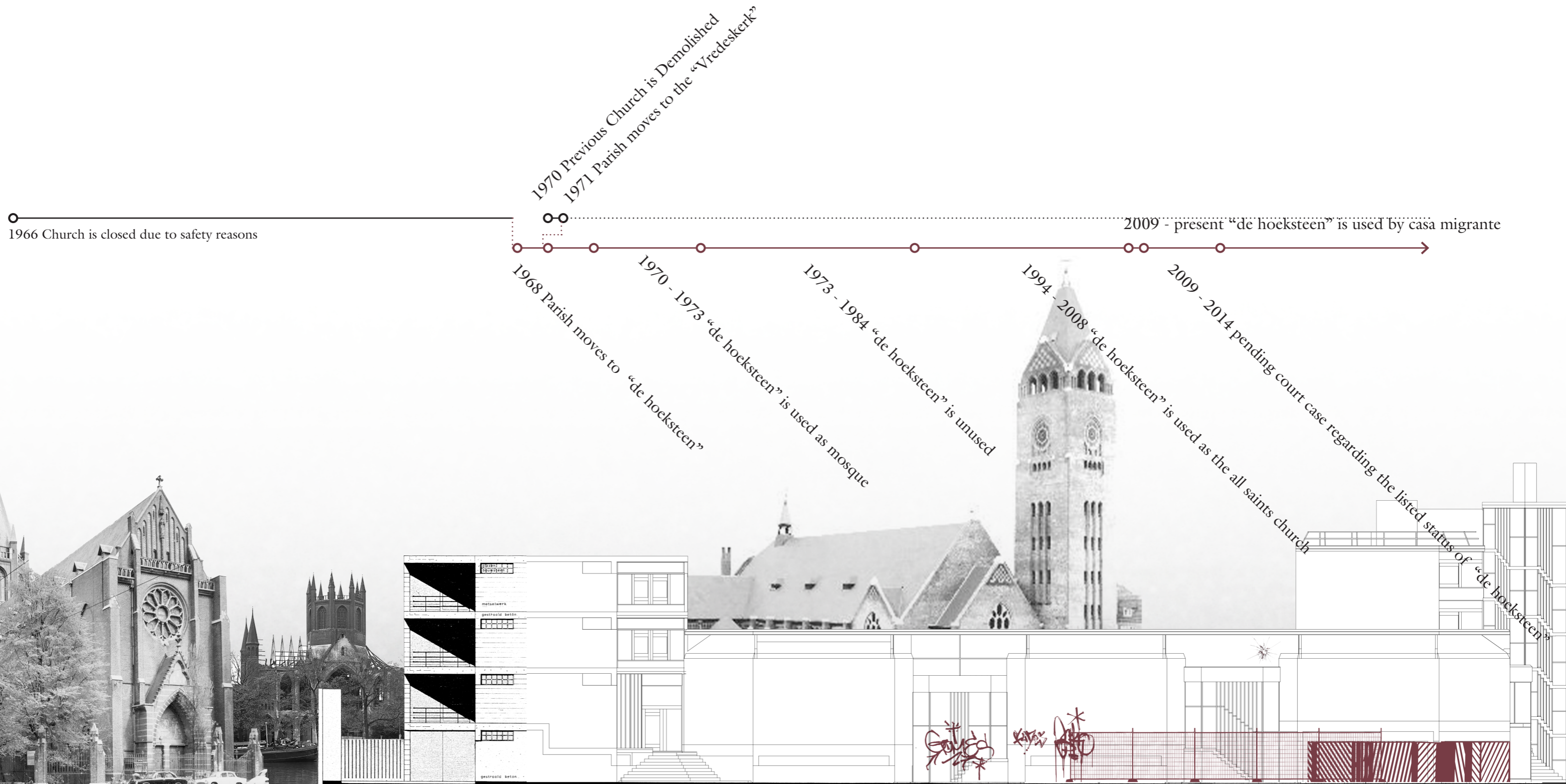
De Hoeksteen

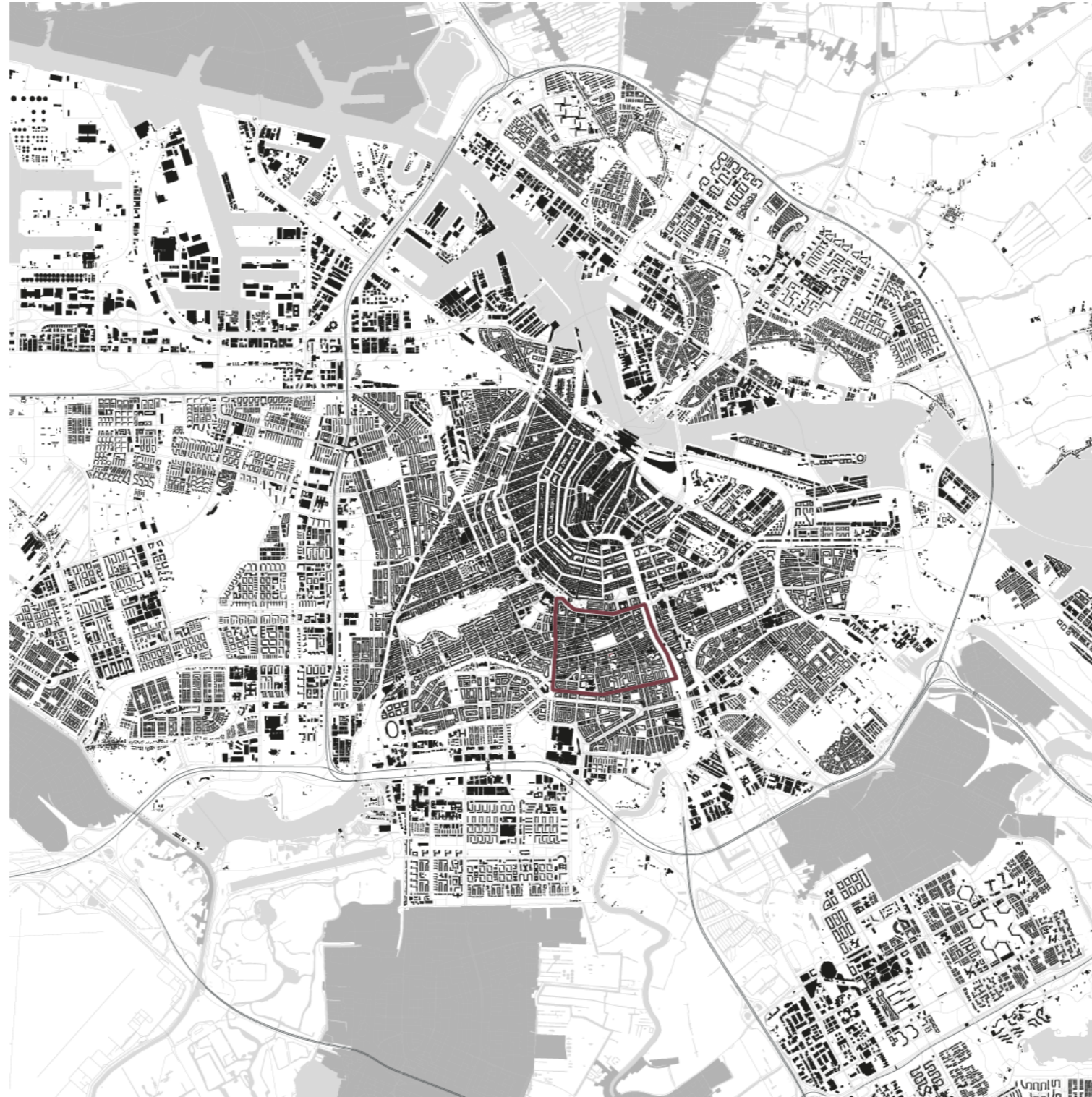
P5 Presentation

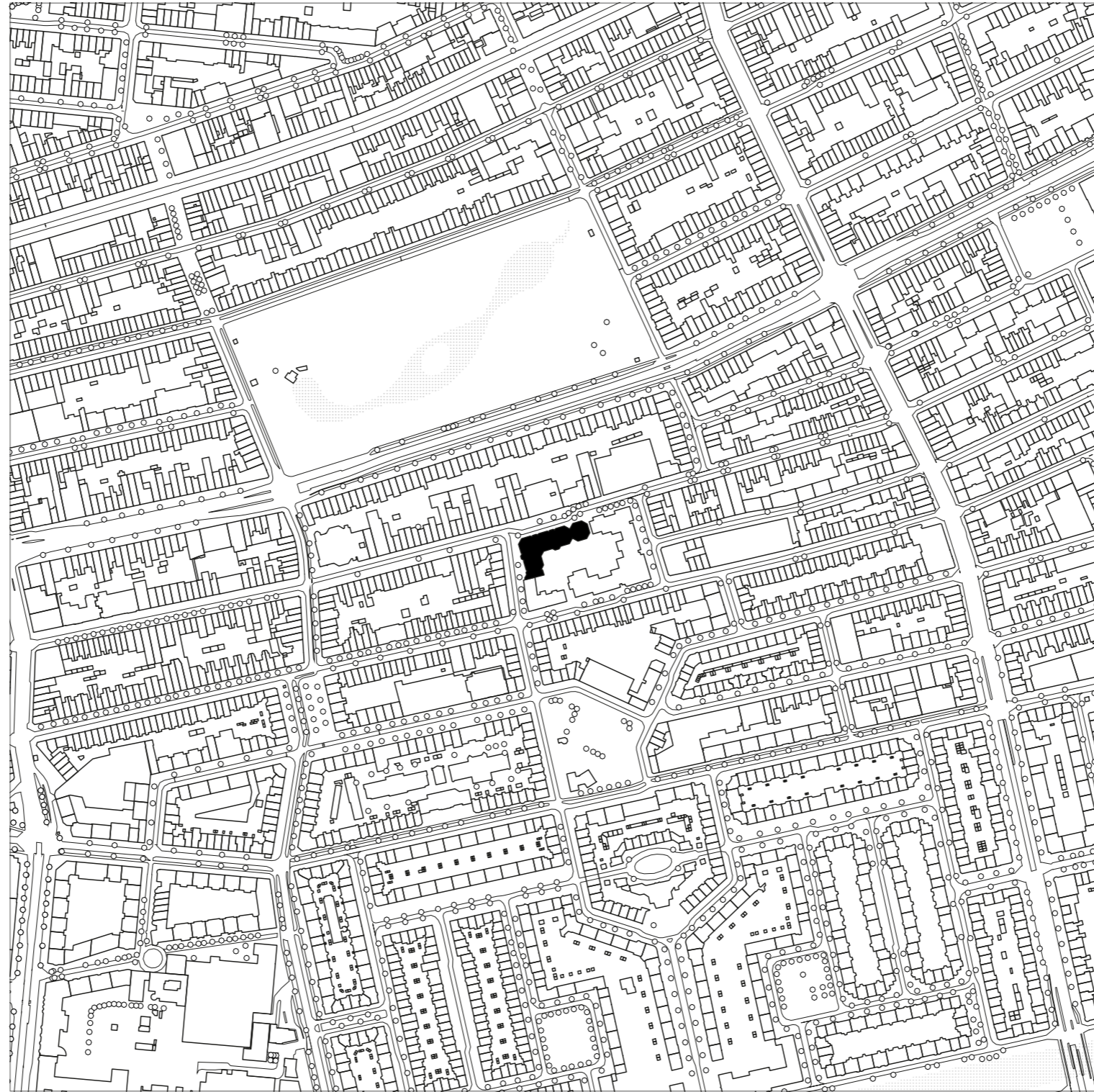

Uitgever: Wijkcentrum De Pijp, Gerard Doustraat 133, 1073 VT Amsterdam | 020 676 4800 | pijpkrant@wijkcentrumdepijp.nl | www.wijkcentrumdepijp.nl

JAARGANG 45 | NUMMER 6 | MAART 2017 | VERSCHIJNT ZES KEER PER JAAR

Wat te doen met het 'lelijke' Afrikahuis?

Bijna dagelijks loop ik, op weg naar mijn werk, langs het vroegere Afrikahuis op de hoek van de Van Ostadestraat en de Henrick de Keijzerstraat. Ik vind het een onaangenaam gebouw. Het heeft een koude, ontoegankelijke uitstraling.

De lange muur aan de Van Ostadestraat bestaat aan de onderkant uit beton, stalen roosters en draadglas. Daar bovenop staat een hoge muur zonder ramen. De muur lijkt te zijn bedoeld om de Vijand buiten te houden of te verbergen dat daarbinnen iets gebeurt dat het daglicht niet kan verdragen. Weedplantages, centrum voor vrouwenhandel, geheime vergaderingen? De groen bemoste brede toegangstrap die – vreemd – leidt naar een paar huiskameretjes is levensgevaarlijk door te smalle treden. De architect, Joop van Stigt, heeft daar kennelijk de menselijke maat niet laten meedoen in zijn ontwerp.

Casa Migrante
Het souterrain herbergt gelukkig niets lugubers maar de sympathieke stichting Casa Migrante, die diverse vormen van sociale hulp biedt aan Spaanstalige migranten. Ook taallessen ter bevordering van de integratie. Bij mijn bezoek staat er grote bedrijvigheid. Maar verder staat het grootste deel van het gebouw, waaronder de enorme kerkzaal, leeg. Je kunt er niets mee doen. Hoe komt dat? Het gebouw is een monument!

Slecht bruikbaar gebouw
In de Telegraaf van 23-9-69 wordt de scheping van Van Stigt onder bevel van een 'vergulde' stuks van de 'ellendigheid' Van Ostadestraat. (De Pijp is dan nog een probleemwijk). Desondanks wil het kerkbestuur al in 1973 van het gebouw af: de multifunctionele opzet zou niet

Het Afrikahuis op de hoek van de Van Ostadestraat en de Henrick de Keijzerstraat. Foto's Maarten Wesselaar

werken, onder meer omdat het gebouw te gering zou zijn. Het is ook nauwelijks te verwarmen.

Maar het Stadsdeel Zuid wilde het gebouw van de beroemde Van Stigt tot monument maken van naoorlogse architectuur. De eigenaar – het Bisdom Haarlem-Amsterdam – wilde dat absoluut niet want dan mag je er bijna niets aan veranderen. Het is al sedert 2008 geen kerk meer. Om er iets anders mee te kunnen doen zijn waarschijnlijk grote ingrepen nodig.

Na jaren van juridisch getouwtrek heeft het stadsdeel bij de Raad van State in 2014 zijn zin gebogen. Belangrijke argumenten van het stadsdeel waren onder andere:

"De stedenbouwkundige waarde van het object is gelegen in de wijze waarop het zich door hoogte, ritmering van de gevel en nadruk op horizontaaliteit voegt

in de stedenbouwkundige structuur van de negentiende-eeuwse buurt."

"Het complex heeft architectonische waarde omdat het een representant is van het structuralisme."

Betonnen doolhof van trappetjes
Ik vind het vreemde argumenten: is iets een monument omdat het niet mistaat in de omgeving of omdat het behoort tot een bepaalde strooming? Het gebouw staat ook nog op een top-100 van naoorlogse bouwkunst – maar wat zegt dat helemaal? Je zou zeggen dat een monument toch nog duidelijke andere verdommen moet hebben. Volgens mij zijn die er niet aan af te zien. Ik vraag daarom toestemming aan de huurder om het gebouw binnen te bekijken. Ik vind het een lelijk hol gebouw met de gezelligheid van een parkeergarage. De enorme kerkzaal oogt duister.

In zijn huidige staat is die onbruikbaar. Het stadsdeel erkent dit wel maar meent dat er interne aanpassingen mogelijk zijn voor isolatie van geluid en warmte. Dat mag! Maar heeft dat zin? Kan je er dan wat mee?

Het gebouw heeft de bestemming: maatschappelijk, maar van de brandveiligheid, niet meer dan vijftig mensen in. Dat lijkt me begrijpelijk. De diverse kerkzalen ruimten zijn verbonden door een doolhof van smalle stenen trappetjes. Als je niet verbrandt, val je wel dood.

Om een paar behoorlijke nooduitgangen te maken, zal je stevig moeten hakken in de hele architectuur. Maar dat mag niet bij een monument. Dus de eigenaar zet de investering als gevolg daarvan ook niet zitten en iemand anders kennelijk ook niet want het gebouw staat al zeven jaar te koop. Hier en daar begint het beton te rotten.

Omwonenden: geen goed woord
Van de omwonenden die ik heb gesproken heeft niemand een goed woord over voor het gebouw. Een kleine bloemlezing: "Lelijk, koud, niet functioneel, past niet in de buurt van scholen, verwaarloosd, mis mee te doen."

Maar ja: het stadsdeel wilde er zo nodig een monument van maken. Misschien moet het stadsdeel zich nu dan ook eens gaan bezighouden met wat je er echt in of mee kan doen en hoe dat economisch is op te brengen. En als men daar niet uit komt, getuigt het van gezond verstand het ding te ont-monumentaliseren.

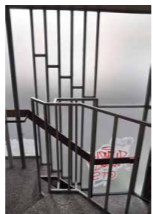
Dan kan er misschien iets zinnigs mee worden gedaan. Hebt u een idee? Laat het ons weten op pijpkraant@wijkcentrumdepijp.nl

Bemoste toegangstrap.

Entree Afrikahuis: doolhof van betonnen trappetjes.

Stalen roosters en draadglas.

Kerkzalenruimte.

A2 AMSTERDAM

STADSVERHALEN

AFRIKAHUIS STAAT AL TE LANG LEEG

Erfgoedclub Heemschut hoopt dat gemeente en bisdom constructief in overleg gaan

Het Afrikahuis in de Pijp (Zuid) ligt er al jaren verloederd bij. Het voor veel buurtbewoners feitelijke pand is al jaren het onderwerp van felle meningsverschillen tussen de gemeente Amsterdam en het bisdom, dat eigenaar is. Vorige maand vond een hoger beroep plaats over de toekomst van het gebouw.

door Richard van de Crommert

Z'n dikke veertig jaar geleden werd het Afrikahuis gebouwd ter vervanging van de prachtige Sint. Willibrordkerk, een katholieke kerk die aan de Amstel lag. De nieuwe kerken kisten kwamen hier van de hand van de architect Joop van Stigt, die in de jaren negentig het gebouw kreeg het gebouw van de gemeente een maatschappelijke bestemming en kerkzalen van monumentale status. En dat terwijl van veel bevoorrechte sloophuizen er is mocht. Het bisdom zou stilaan ver willen dan sloop en wettelijke boetes op die plek. Maar dat staat het bestemmingsplan en de monumentale status niet toe. Wat het bisdom ook probeert, maar daar komt de gemeente niet mee. Het is altijd een huis van de buurt geweest.

Het Afrikahuis verkeert in een zeer slechte staat. FOTO: MAARTEN WESSELAAR

Opzet, indeling en bouwkundige kenmerken van het pand gebruikt. Maar, dan, die verwoest en nu voor heel gezorgd dat het bisdom actie

Maartje Fongjhe voor de deur van het Afrikahuis. Het staat in de schaduw van de toren van het pand. De Pijp heeft hij. Het bisdom moet water bij de wijnen doen, maar de gemeente en nu voor heel gezorgd dat het bisdom actie

Architect André van Stigt

zegt de architect. "Door er alweer rijk aan te doen, wordt het gebouw nu slecht en het wordt een hangplek met veel vervuiling."

Meer lichtval
Ook al is het een monumentaal pand, lecht niet Van Stigt kansen om aanpassingen door te voeren en het beeld door te zetten voor meer lichtval. "Maar door het van een grooten gebouw een open gebouw worden door middel van danochden en een kinder-voeren. Ook moet hij ruimte voor een paar woongroepen."

Raad van State

ECLI	ECLI:NL:RVS:2014:4681
Datum uitspraak	24 december 2014
Inhoudsindicatie	Bij besluit van 11 juni 2009 heeft het dagelijks bestuur het complex aan de Ostadestraat 268-270 en Henrick de Keijserstraat 9 (het Afrikahuis; hierna: het object) aangewezen als gemeentelijk monument.

Volledige tekst

201401001/1/A2.

Datum uitspraak: 24 december 2014

AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Uitspraak op het hoger beroep van:

het Bisdome van Haarlem-Amsterdam en de Rooms-Katholieke Parochie van de Heilige Willibrordus Buiten de Veste, gevestigd te Haarlem respectievelijk te Amsterdam, appellanten,

tegen de uitspraak van de rechtbank Amsterdam van 23 december 2013 in zaak nr. 12/5676 in het geding tussen:

het bisdom en de parochie

en

het dagelijks bestuur van het stadsdeel Zuid van de gemeente Amsterdam, thans het algemeen bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Zuid (hierna: het dagelijks bestuur).

Procesverloop

Bij besluit van 11 juni 2009 heeft het dagelijks bestuur het complex aan de Ostadestraat 268-270 en Henrick de Keijserstraat 9 (het Afrikahuis; hierna: het object) aangewezen als gemeentelijk monument.

Bij besluit van 3 maart 2010 heeft het dagelijks bestuur het door het bisdom en de parochie daartegen gemaakte bezwaren ongegrond verklaard.

Bij uitspraak van 28 juni 2011, in zaak nr. 10/1846, heeft de rechtbank het door het bisdom en de parochie daartegen ingestelde beroep gegrond verklaard, het besluit van 3 maart 2010 vernietigd en het besluit van 11 juni 2009 herroepen.

Bij uitspraak van 7 september 2011, in zaken nrs. [201107968/1/H2](#) en [201107968/2/H2](#), heeft

How can participatory design be a vector for the sustainable transformation of “de Hoeksteen”?

Expert Stakeholder

User

Method

Aesthetical
Artistic
Notable
Conceptual
Evidential

Scientific
Technological

Economic
Non-Use
Use

Values

Method

Social
Emotional (in.)
Emotional (col.)

Economic
Use
Non-Use

Values

Local Community

ECOLOGICAL SPIRITUAL ESSENTIAL EXISTENTIAL [038-1075]	SOCIAL SPIRITUAL EMOTIONAL (END.) EMOTIONAL (EOL.) ALLEGORICAL [016A-1077]	ECONOMIC USE NON-USE ENTERTAINMENT ALLEGORICAL [005-1045]
AGE SPIRITUAL ESSENTIAL EXISTENTIAL [016A-1077]	VALUES OTHER [0177-2025]	POLITICAL EDUCATIONAL MANAGEMENT ENTERTAINMENT SYMBOLIC [00MOL-1067]
SCIENTIFIC WORKING ETHNOLOGICAL CONCEPTUAL [016A-1044]	AESTHETICAL ARTISTIC NOTABLE CONCEPTUAL FUNCTIONAL [016A-1077]	HISTORIC EDUCATIONAL AESTHETIC HERITAGE-CONCEPTUAL SYMBOLIC ARCHAEOLOGICAL [016A-1077]

- 70% Percent has never been inside
- 32% is in favour of demolishing
- 29% would not mind demolishing
- 40% has not heard of casa migrante
- 63% finds the building unattractive

Method

Notable

Local Community

The building is:

Too closed

Impractical

Unused

Unattractive

Attracts youngsters that cause trouble

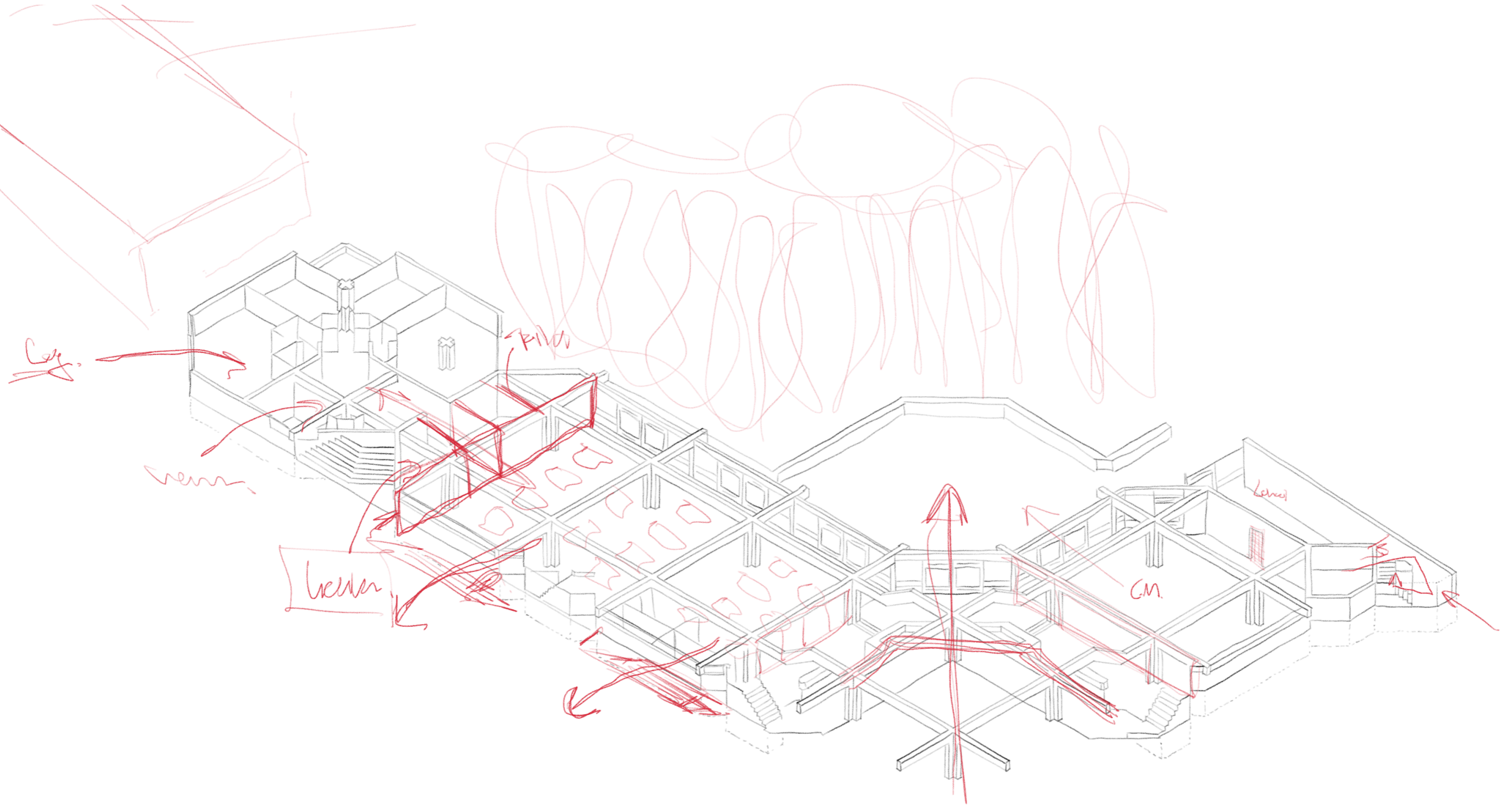
Gloomy

Critique

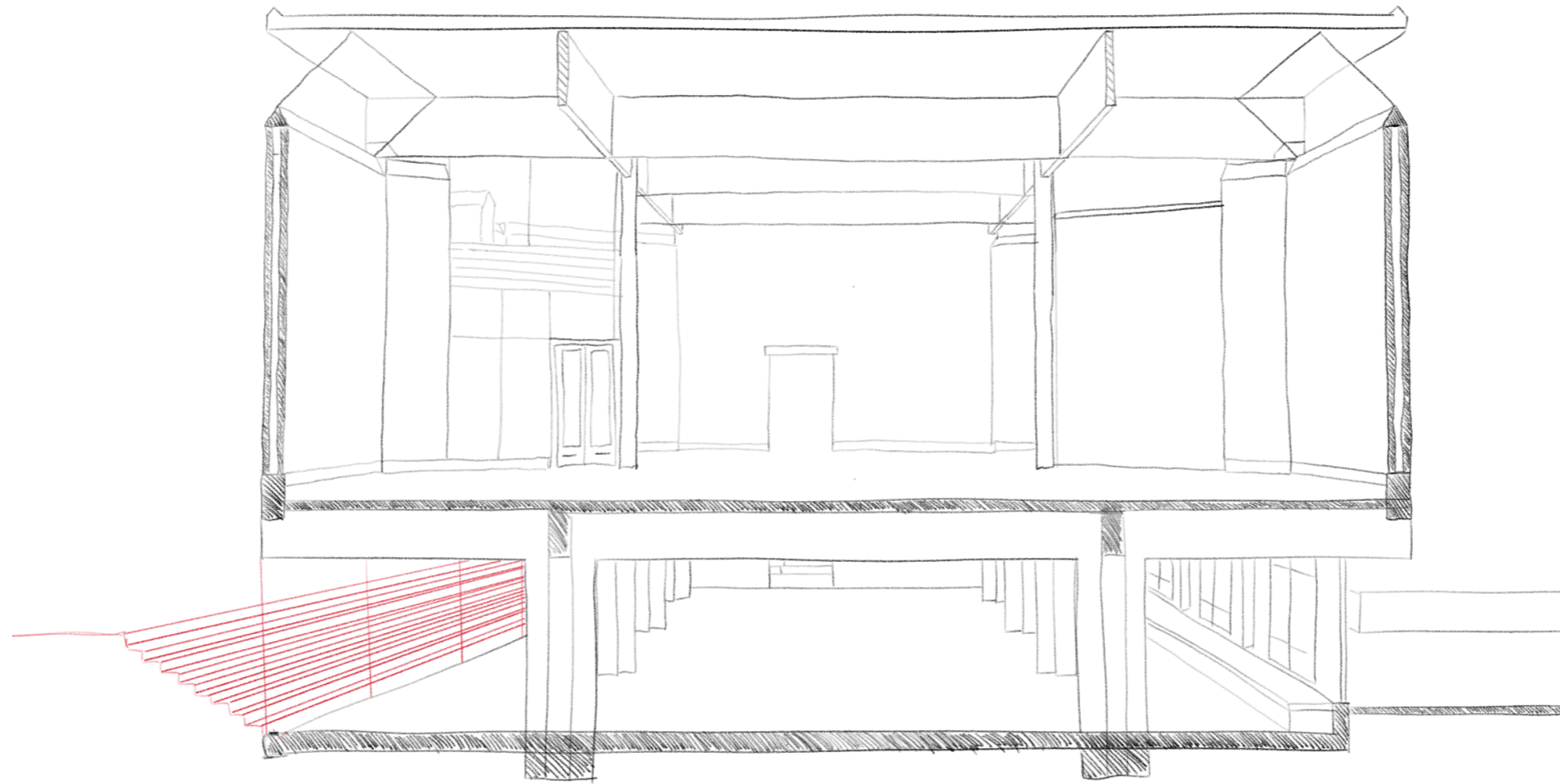
Kolom1	Kolom2	Kolom3	Kolom4	Kolom5	Kolom6	Kolom7	Kolom8	Kolom9	Kolom10	Kolom11	Kolom12	Kolom13	Kolom14
Entrace		count CM	Count B			Results		%User	% Residents	% tot			
1		12	9			21 x		46,15%	64,29%	78,30%			
2		14	5			19 x		53,85%	35,71%	71,70%			
Groundfloor													
1		7	4			11 x		26,92%	28,57%	41,21%			
2		5	3			8		19,23%	21,43%	29,95%			
3		6	3			9 x		23,08%	21,43%	33,79%			
4		4	2			6		15,38%	14,29%	22,53%			
5		4	2			6		15,38%	14,29%	22,53%			
first floor													
1		3	1			4		11,54%	7,14%	15,11%			
2		2	1			3		7,69%	7,14%	11,26%			
3		3	2			5 x		11,54%	14,29%	18,68%			
4		2	2			4		7,69%	14,29%	14,84%			
5		2	1			3		7,69%	7,14%	11,26%			
6		2	1			3		7,69%	7,14%	11,26%			
7		3	2			5		11,54%	14,29%	18,68%			
8		2	1			3		7,69%	7,14%	11,26%			
9		2	1			3		7,69%	7,14%	11,26%			
10		2	0			2		7,69%	0,00%	7,69%			
11		3	2			5 x		11,54%	14,29%	18,68%			
Roof													
1		9	4			13 x		34,62%	28,57%	48,90%			
2		7	6			13 x		26,92%	42,86%	48,35%			
3		10	4			14 x		38,46%	28,57%	52,75%			
Garden													
1		14	9			23 x		53,85%	64,29%	85,99%			
2		12	6			18		46,15%	42,86%	67,58%			

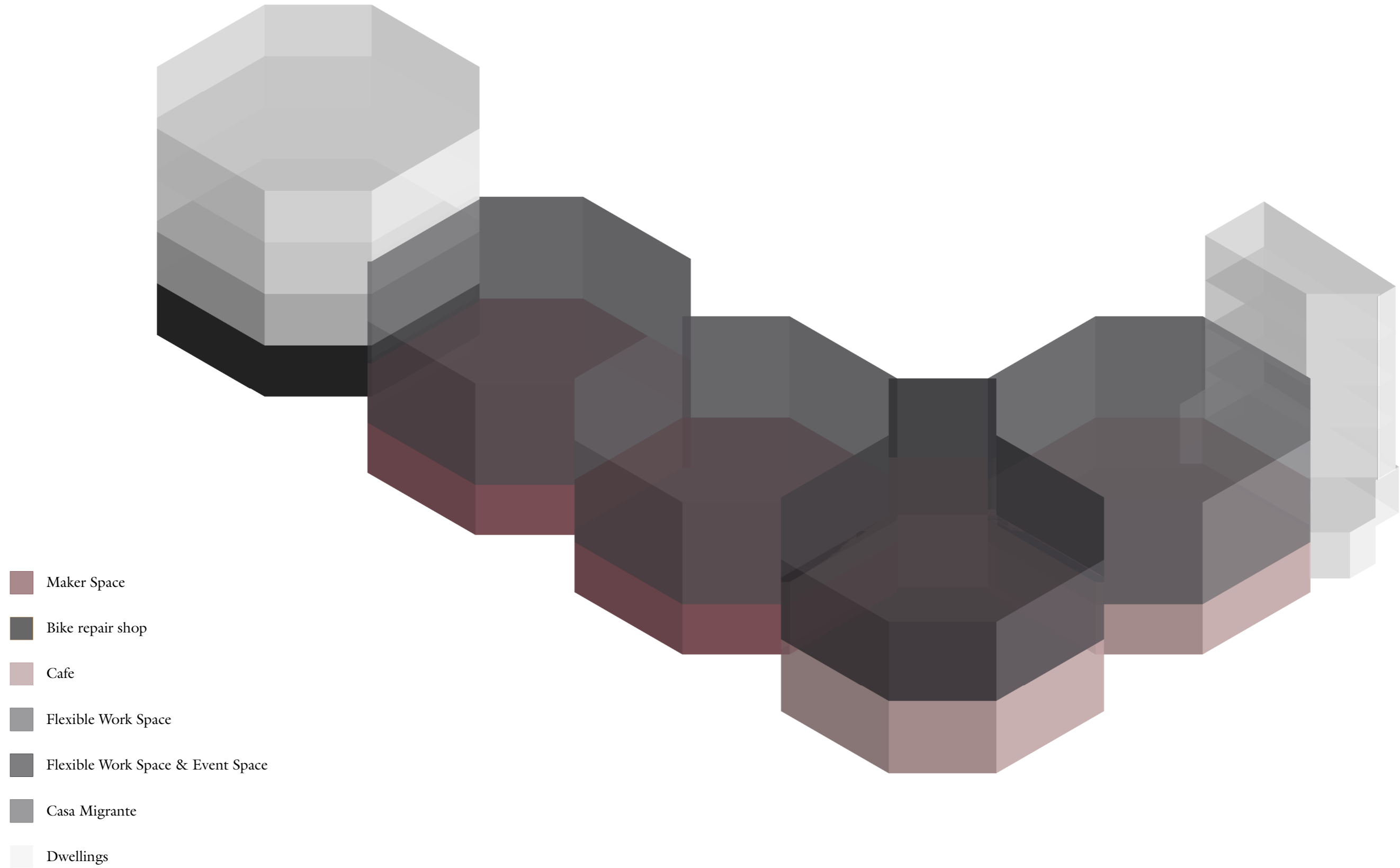

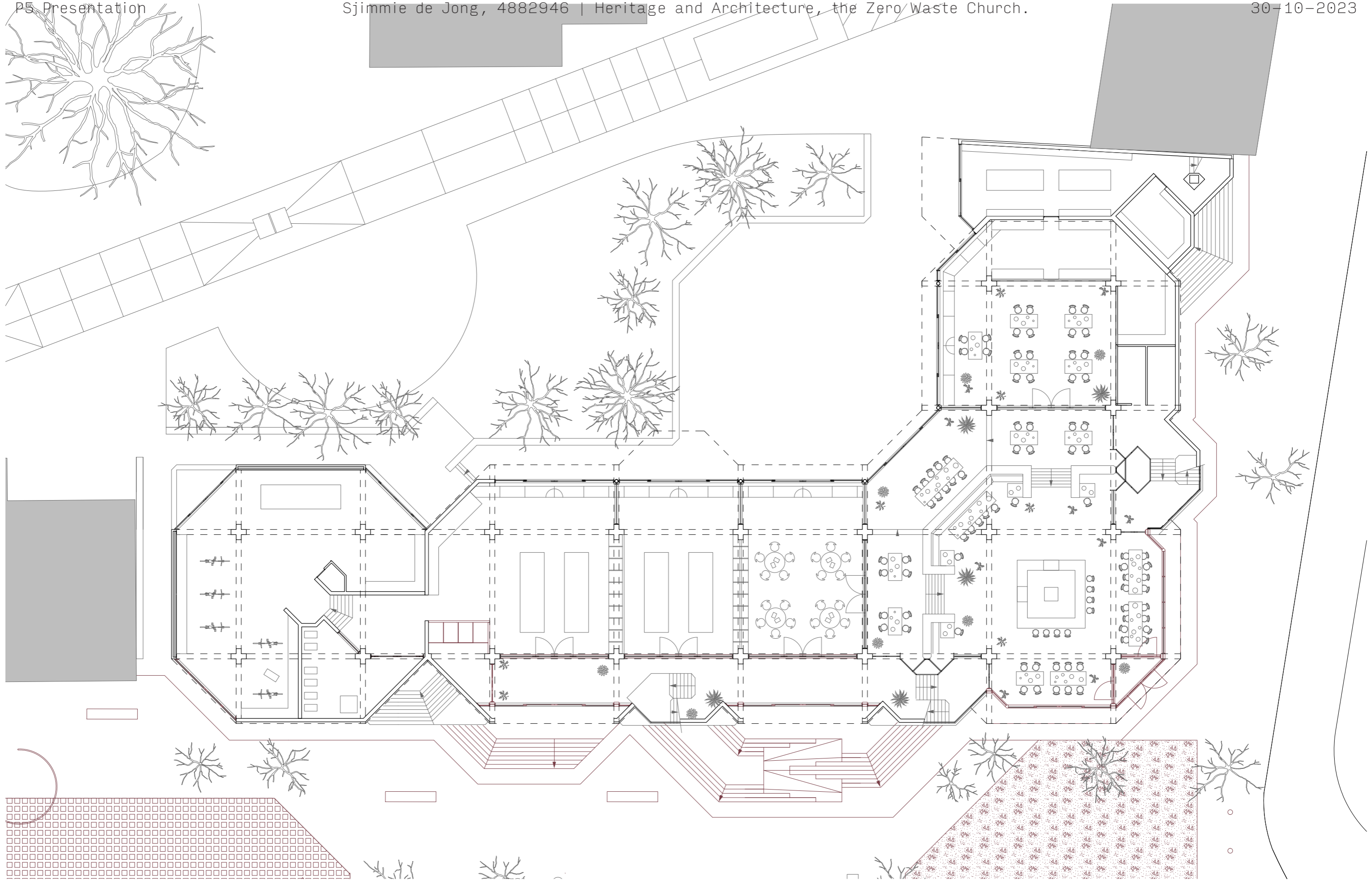

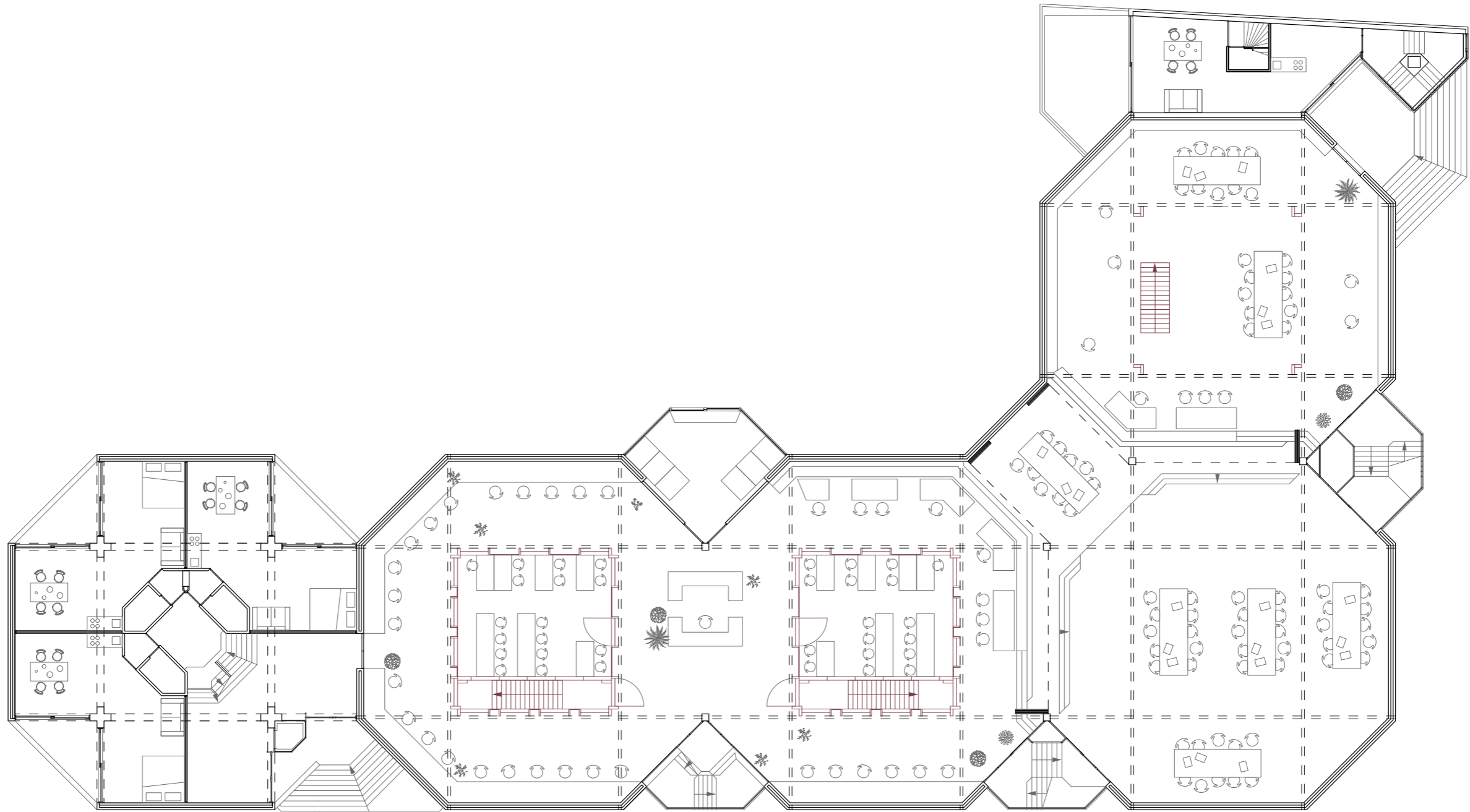

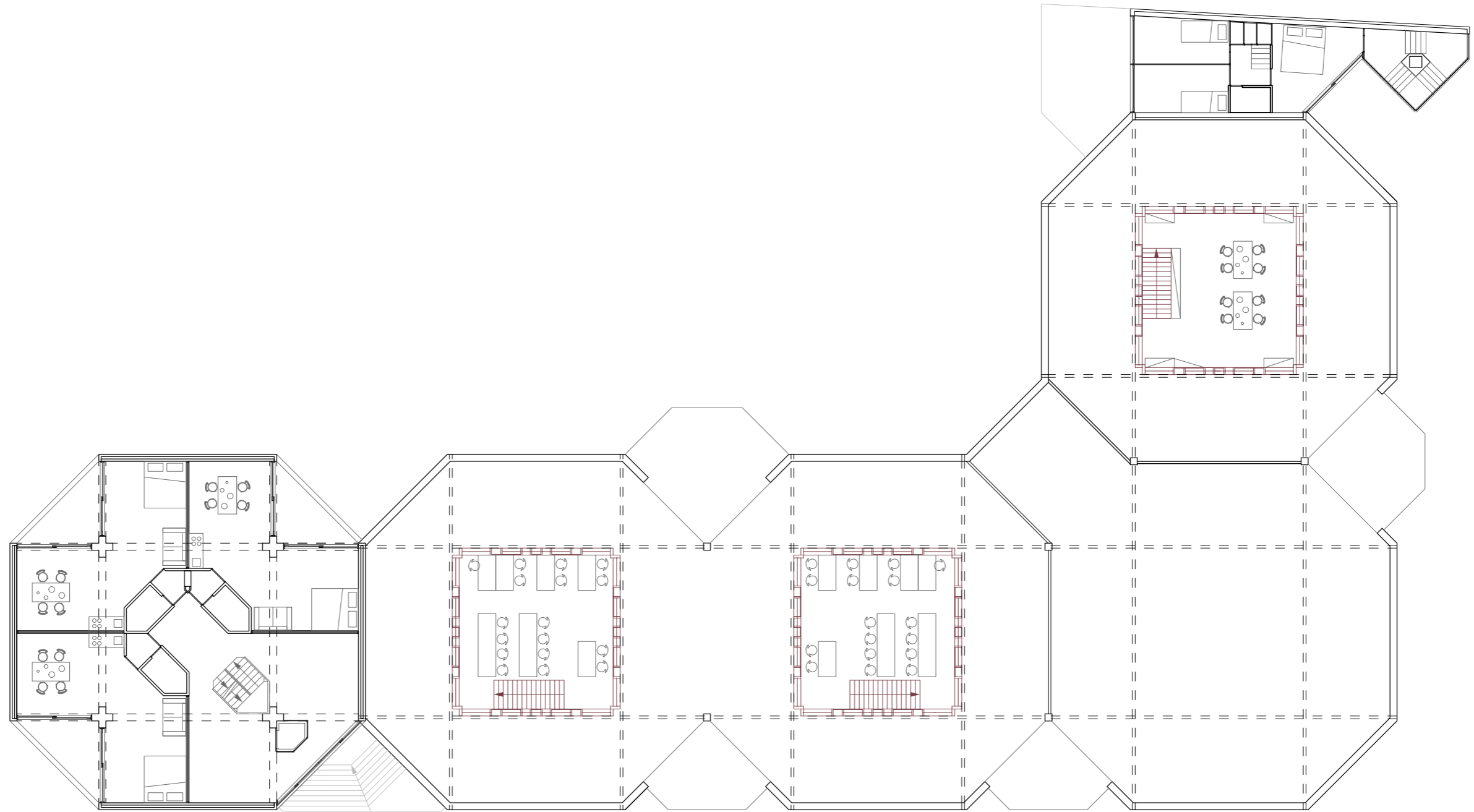

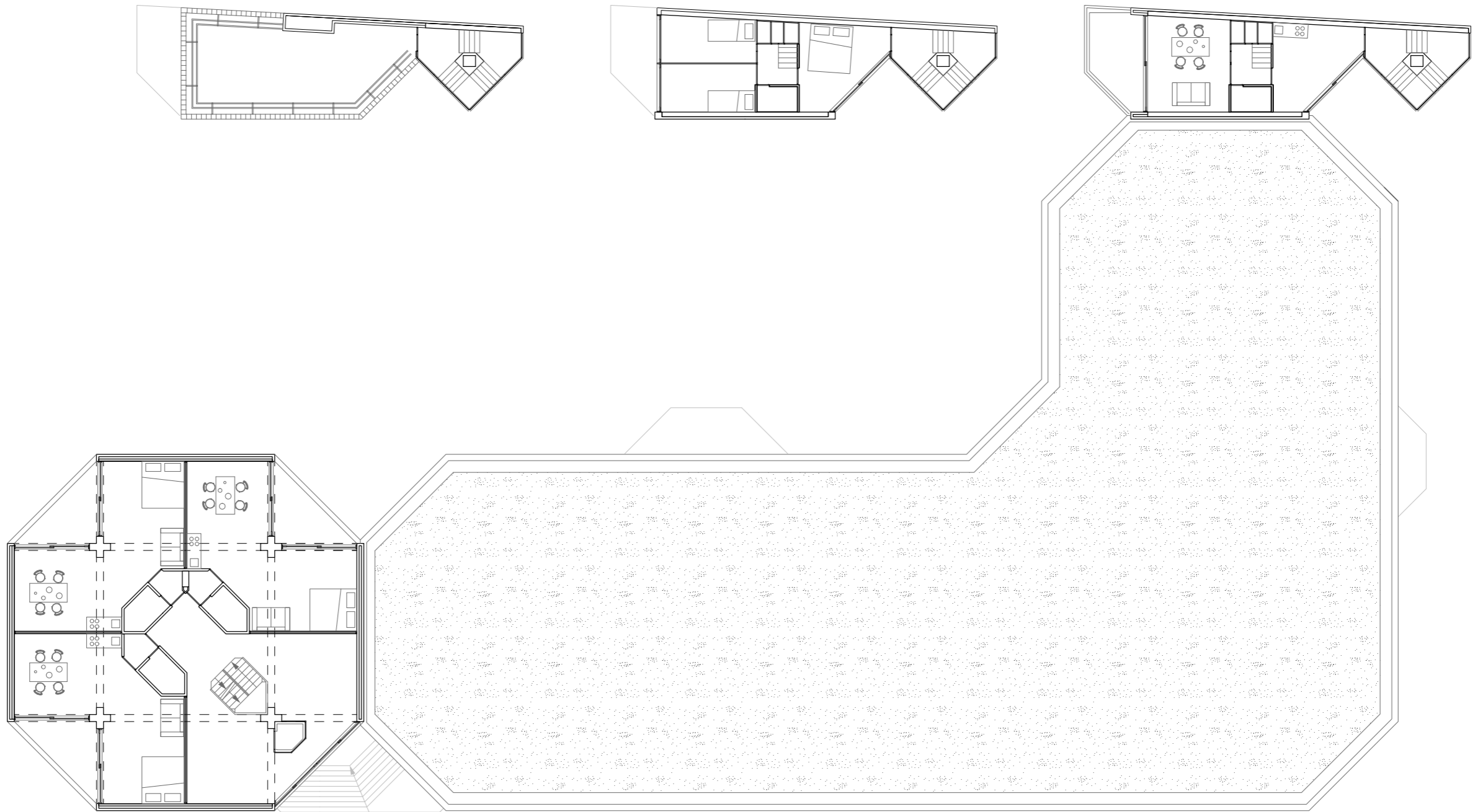

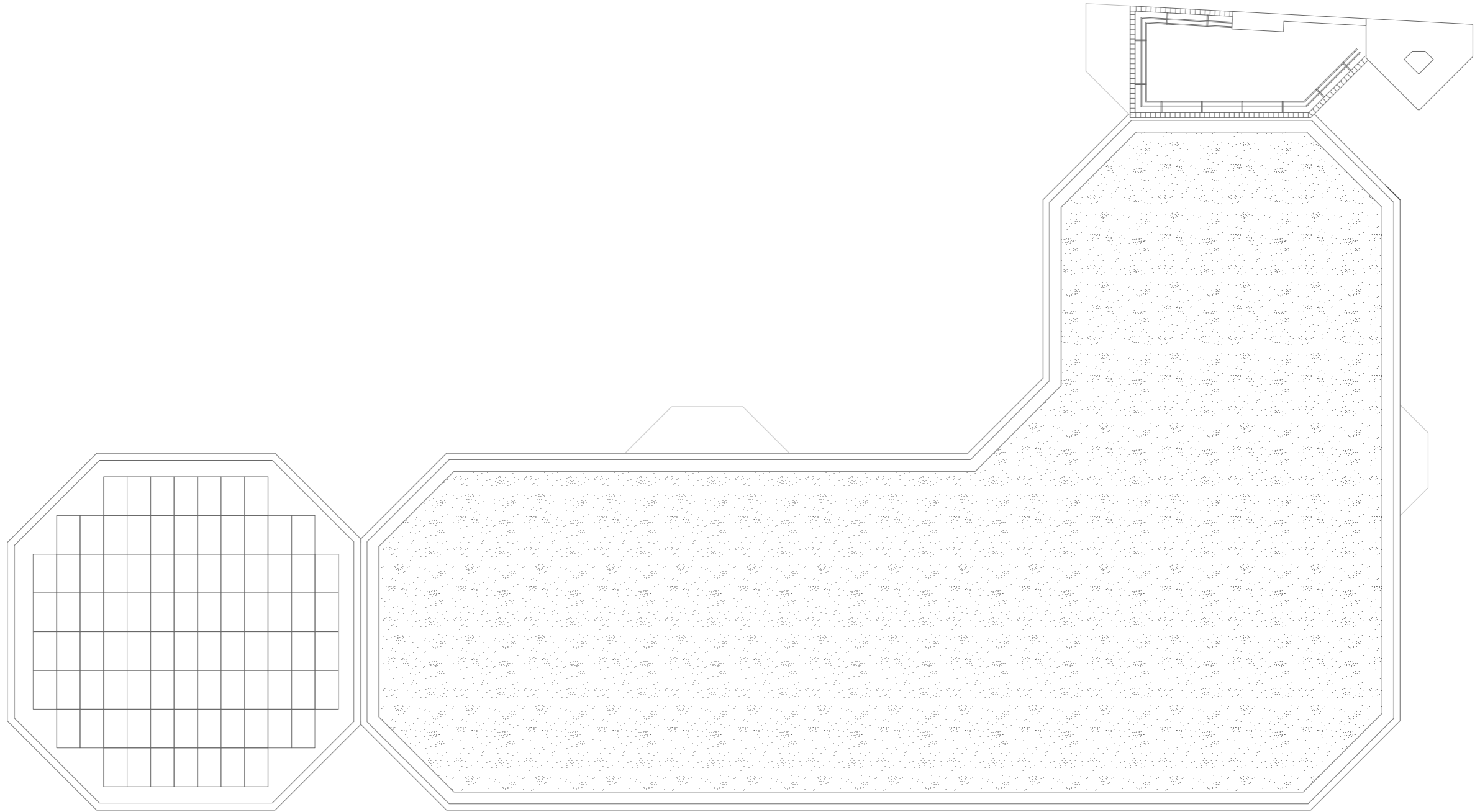

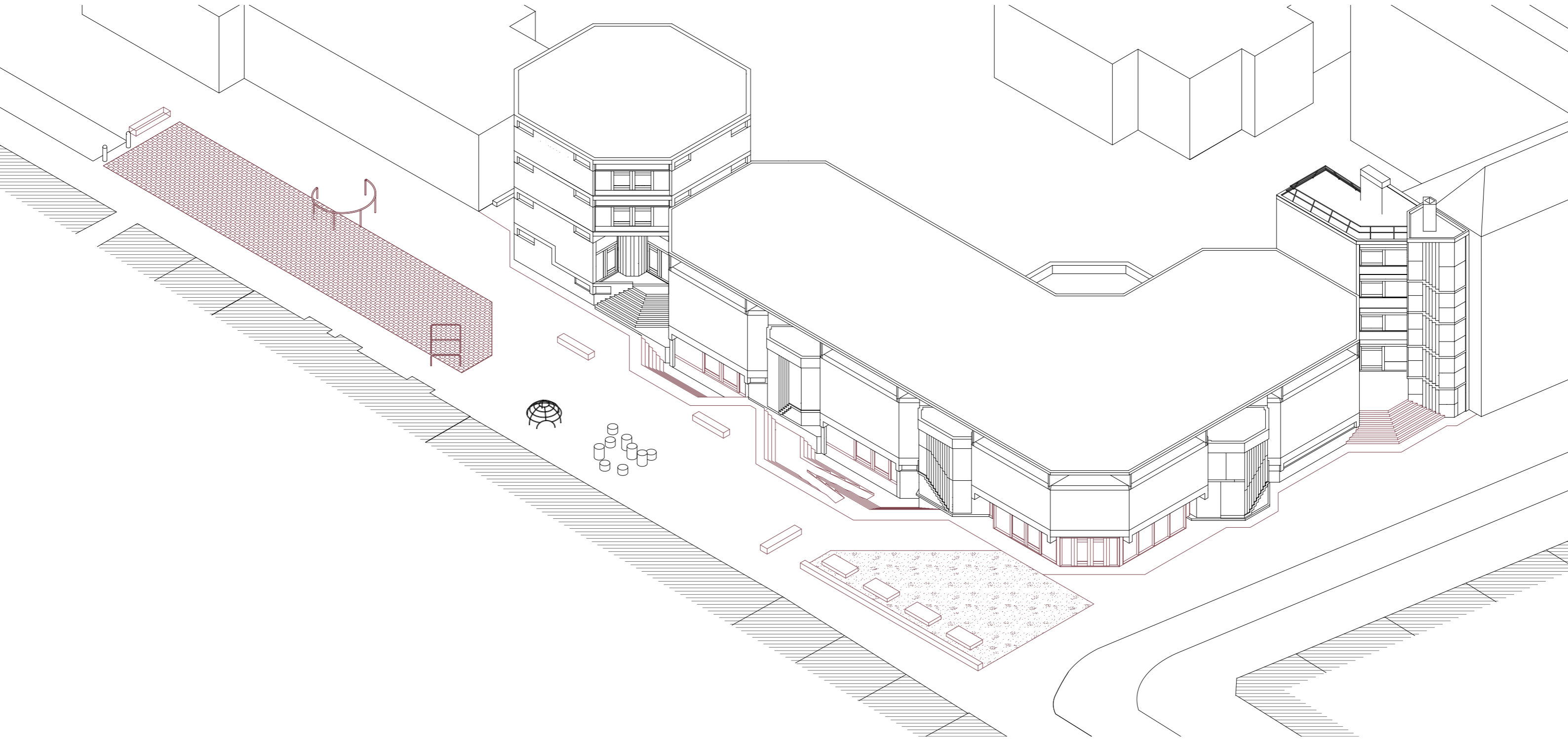

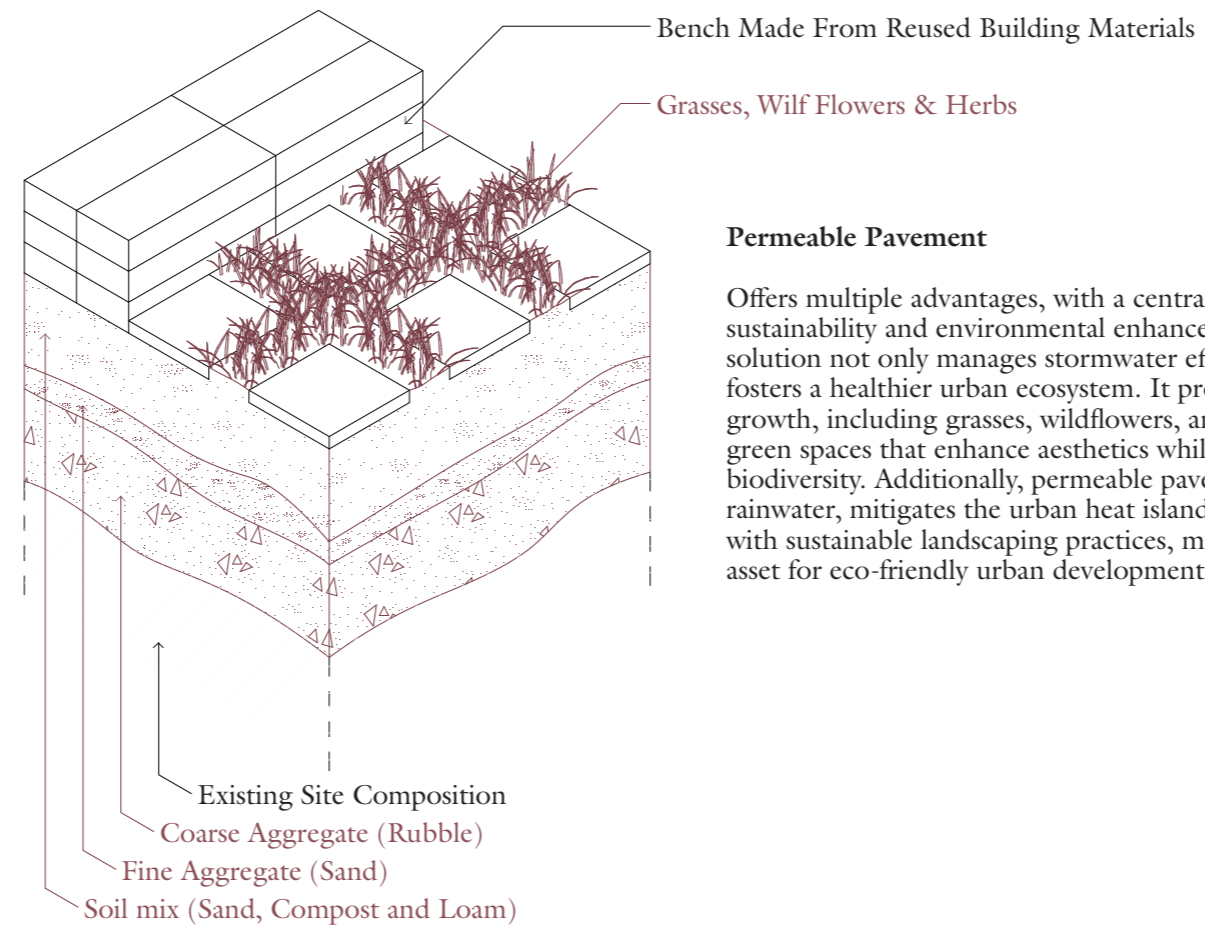

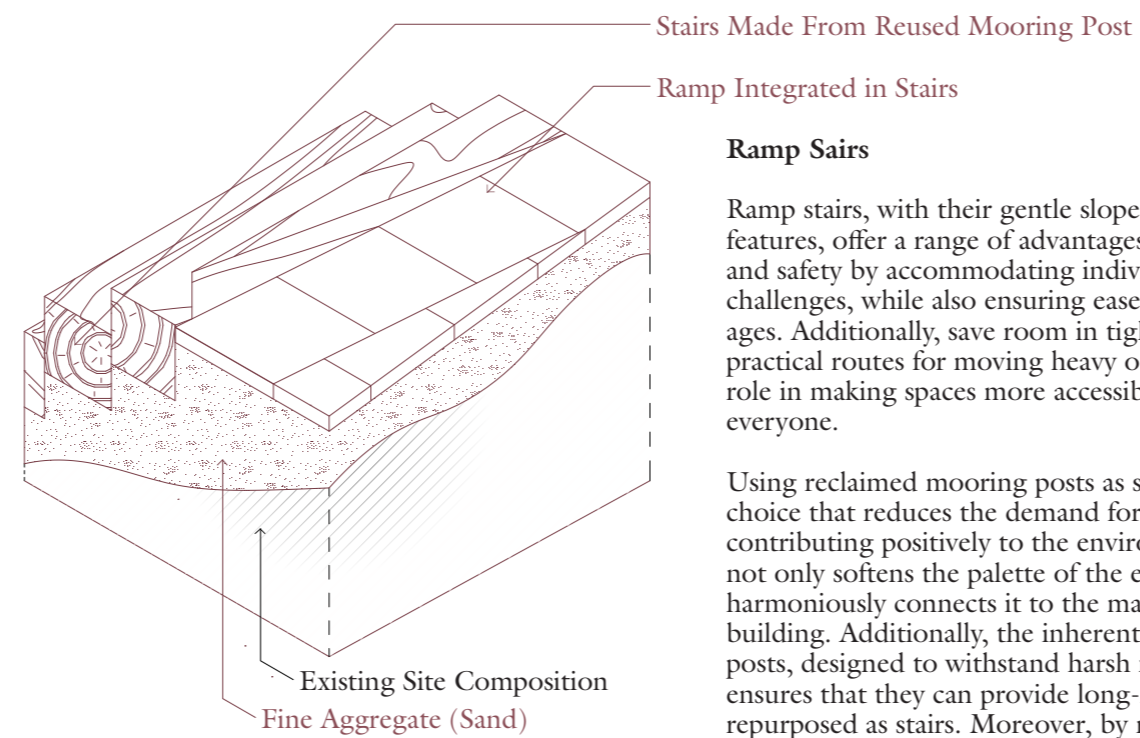

Permeable Pavement

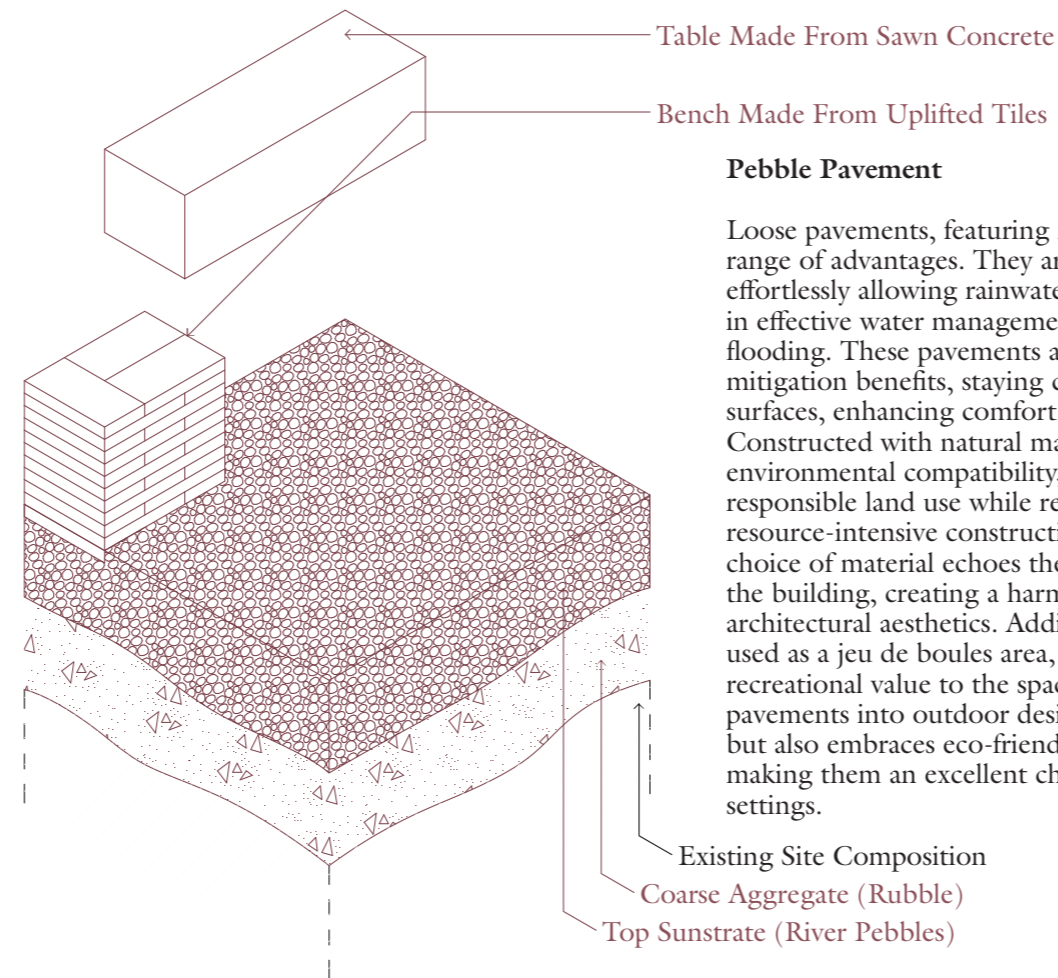
Offers multiple advantages, with a central focus on sustainability and environmental enhancement. This paving solution not only manages stormwater effectively but also fosters a healthier urban ecosystem. It promotes vegetation growth, including grasses, wildflowers, and herbs, providing green spaces that enhance aesthetics while supporting local biodiversity. Additionally, permeable pavement helps purify rainwater, mitigates the urban heat island effect, and aligns with sustainable landscaping practices, making it a valuable asset for eco-friendly urban development.

Ramp Sairs

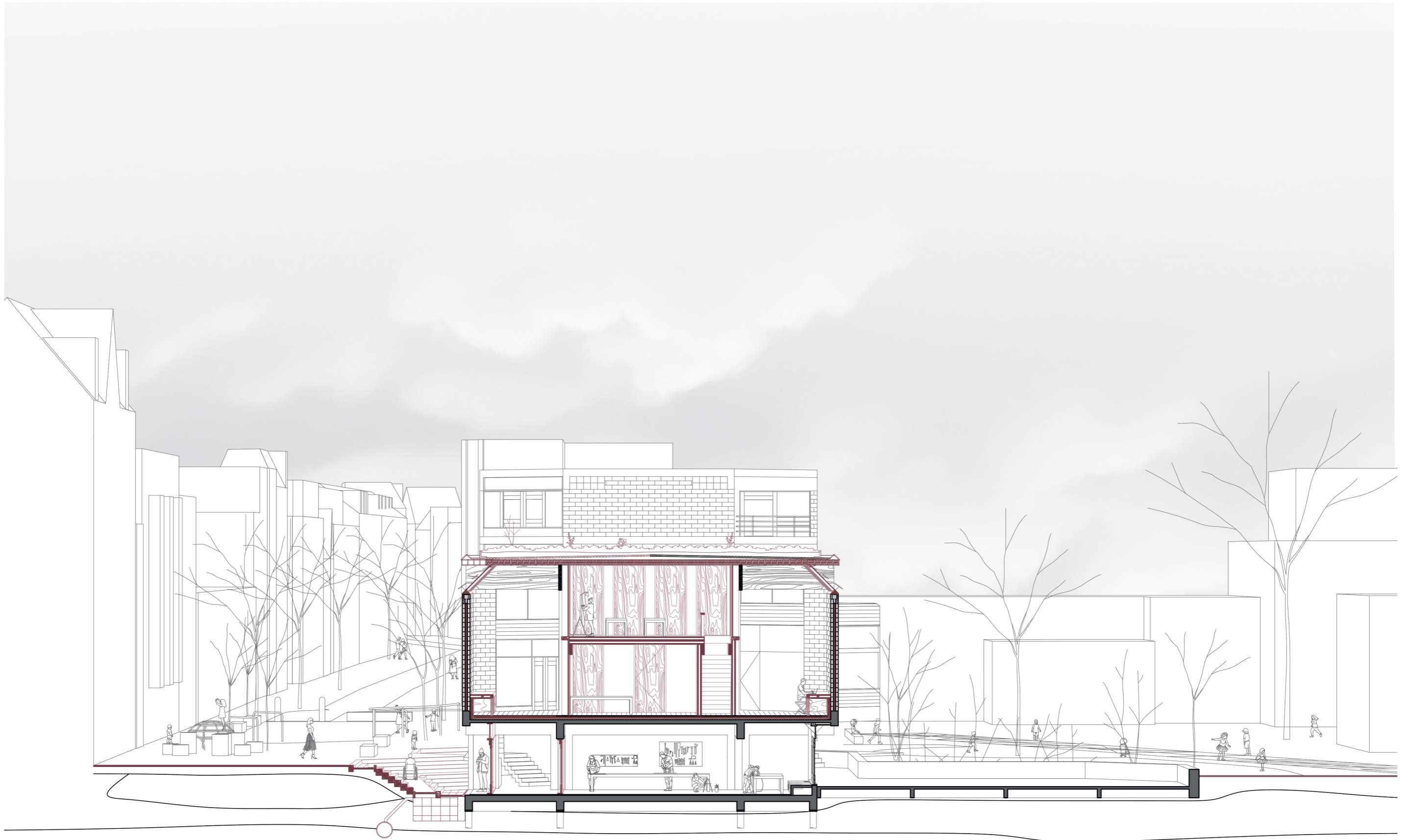
Ramp stairs, with their gentle slopes and accessibility features, offer a range of advantages. They provide inclusivity and safety by accommodating individuals with mobility challenges, while also ensuring ease of use for people of all ages. Additionally, save room in tight areas, and serve as practical routes for moving heavy objects. They play a crucial role in making spaces more accessible and functional for everyone.

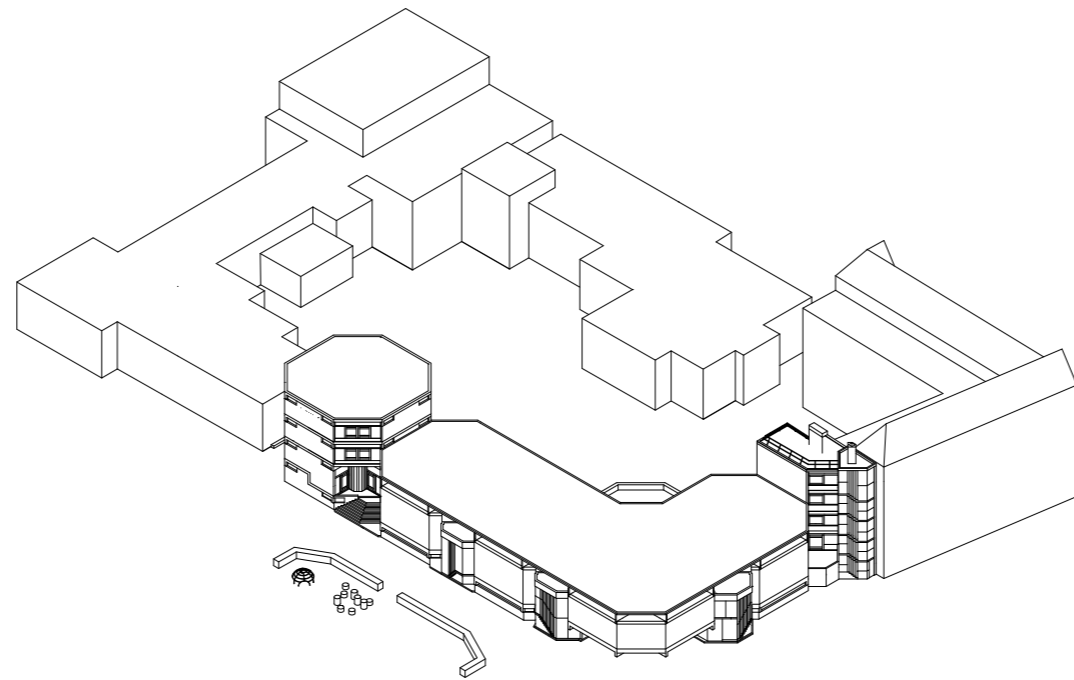
Using reclaimed mooring posts as stairs presents a sustainable choice that reduces the demand for new materials, contributing positively to the environment. The use of wood not only softens the palette of the exterior space but also harmoniously connects it to the material scheme of the building. Additionally, the inherent durability of mooring posts, designed to withstand harsh marine conditions, ensures that they can provide long-lasting functionality when repurposed as stairs. Moreover, by repurposing reclaimed materials, you help lower landfill waste and decrease energy consumption associated with manufacturing new products, further benefiting the environment.

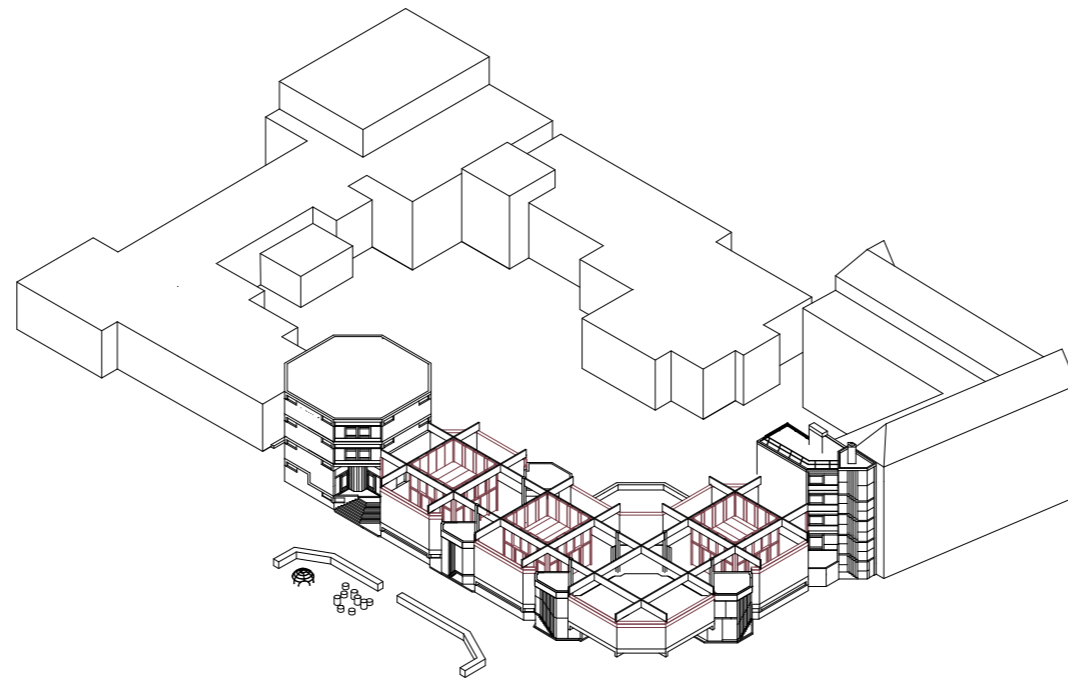

Pebble Pavement

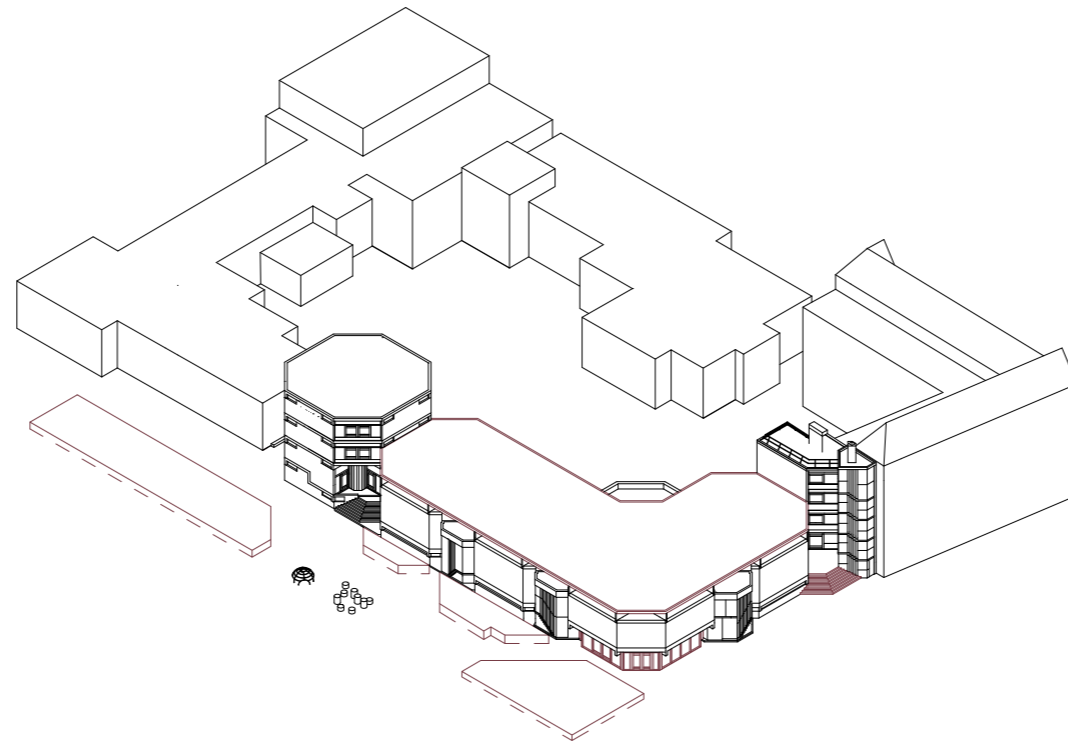
Loose pavements, featuring materials such as pebbles, offer a range of advantages. They are exceptionally permeable, effortlessly allowing rainwater to infiltrate the ground, aiding in effective water management and reducing the risk of flooding. These pavements also provide notable heat mitigation benefits, staying cooler than conventional hard surfaces, enhancing comfort especially during hot weather. Constructed with natural materials, they align with environmental compatibility, promoting sustainability and responsible land use while reducing reliance on resource-intensive construction materials. Moreover, this choice of material echoes the style of the in situ concrete of the building, creating a harmonious connection with the architectural aesthetics. Additionally, the area can also be used as a jeu de boules area, adding versatility and recreational value to the space. Incorporating loose pavements into outdoor design not only enhances aesthetics but also embraces eco-friendly and sustainable principles, making them an excellent choice for a variety of outdoor settings.

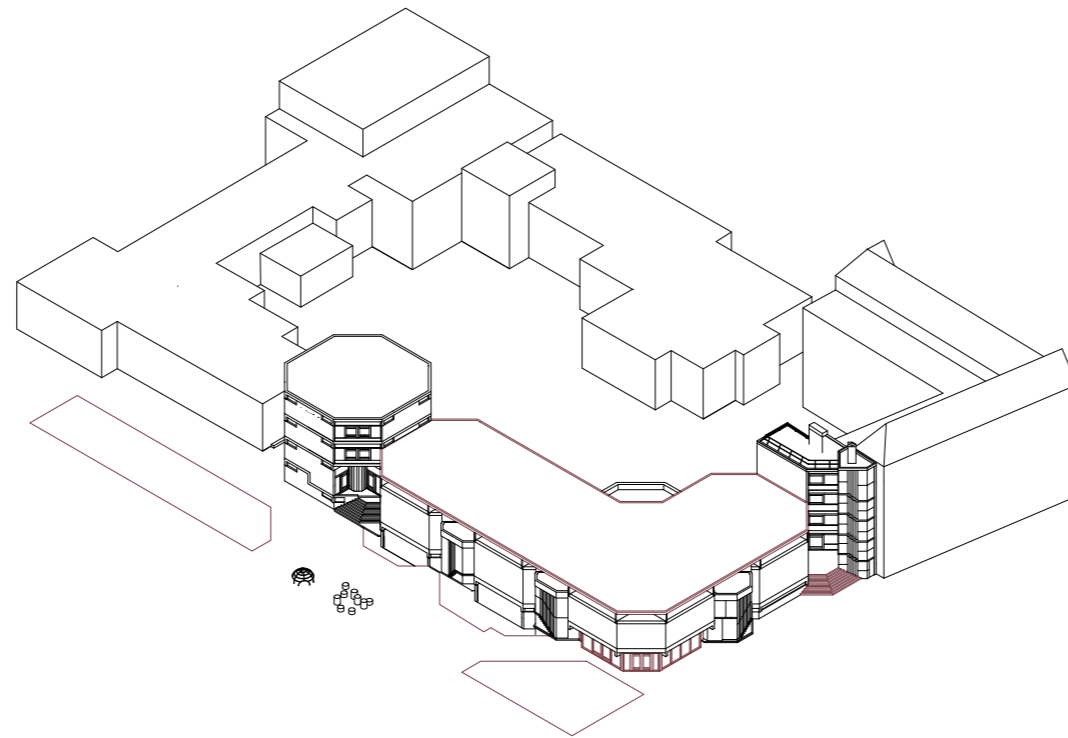

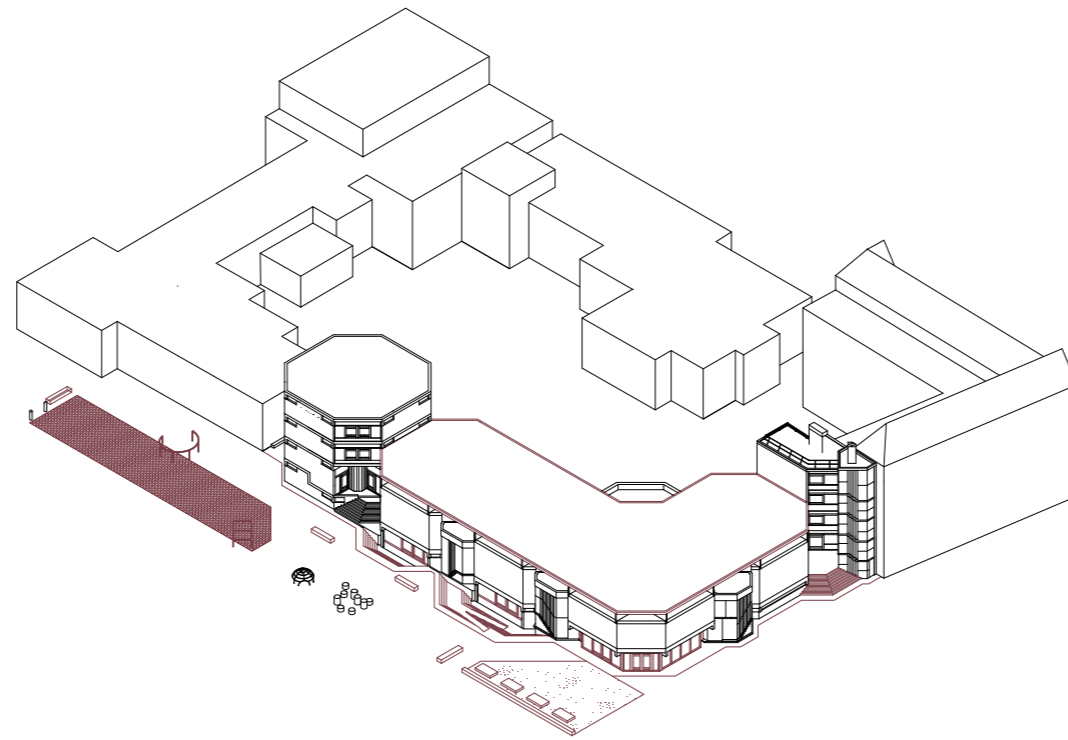

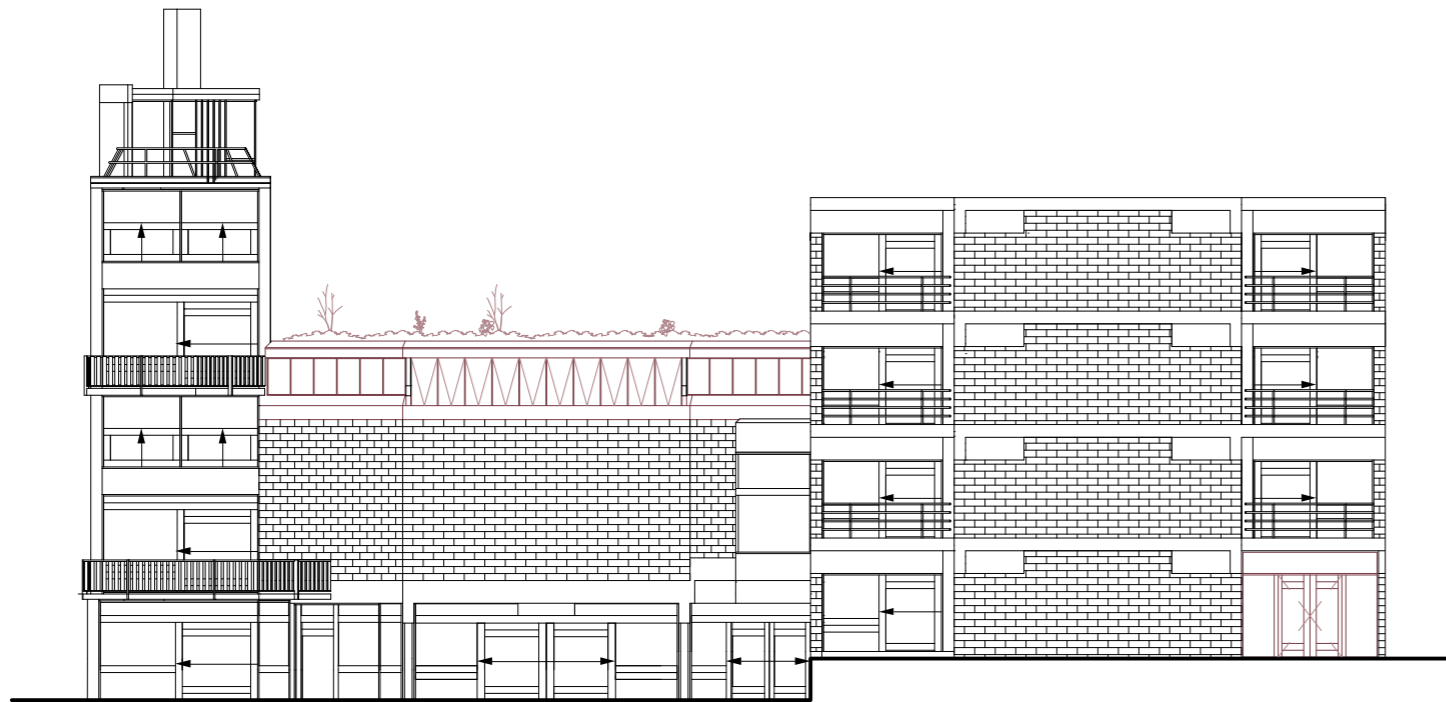
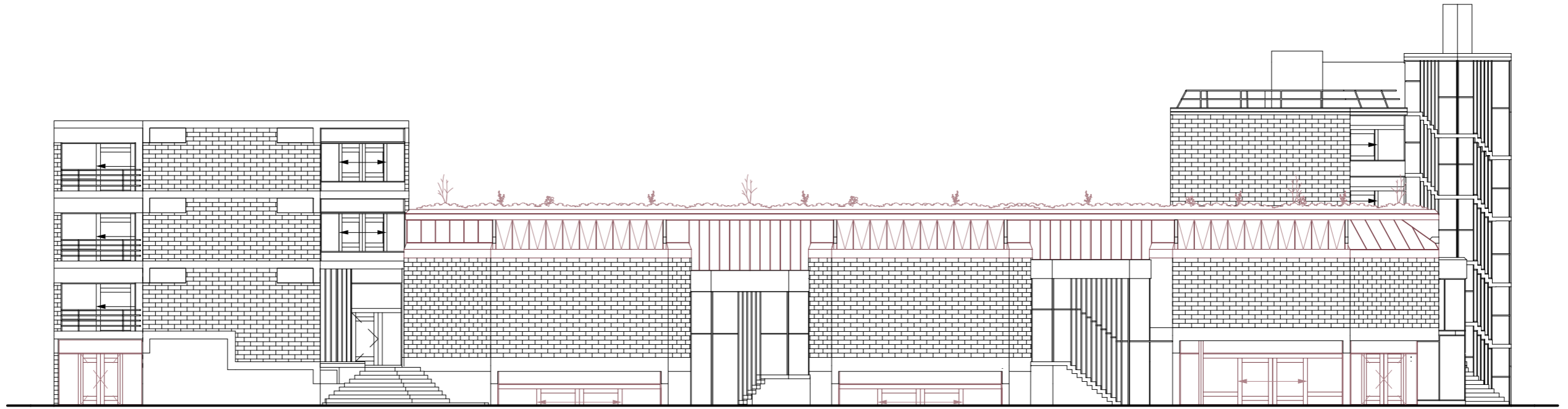

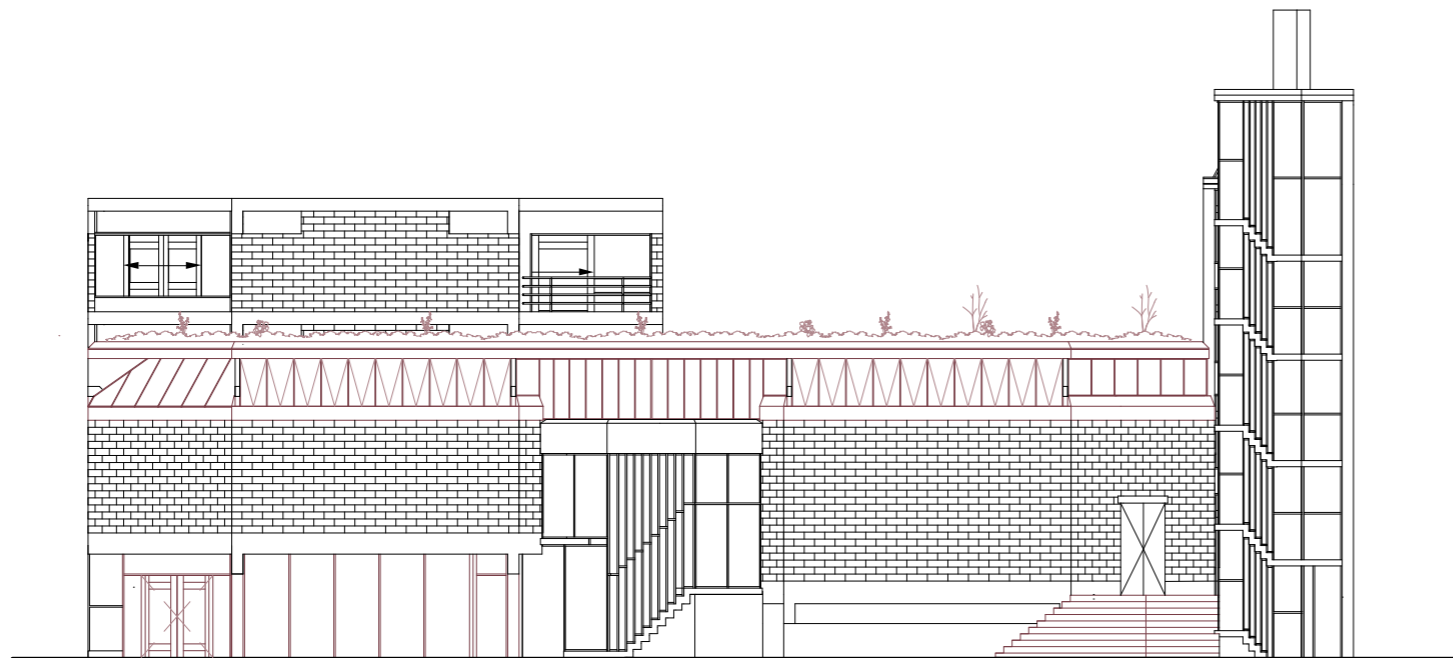
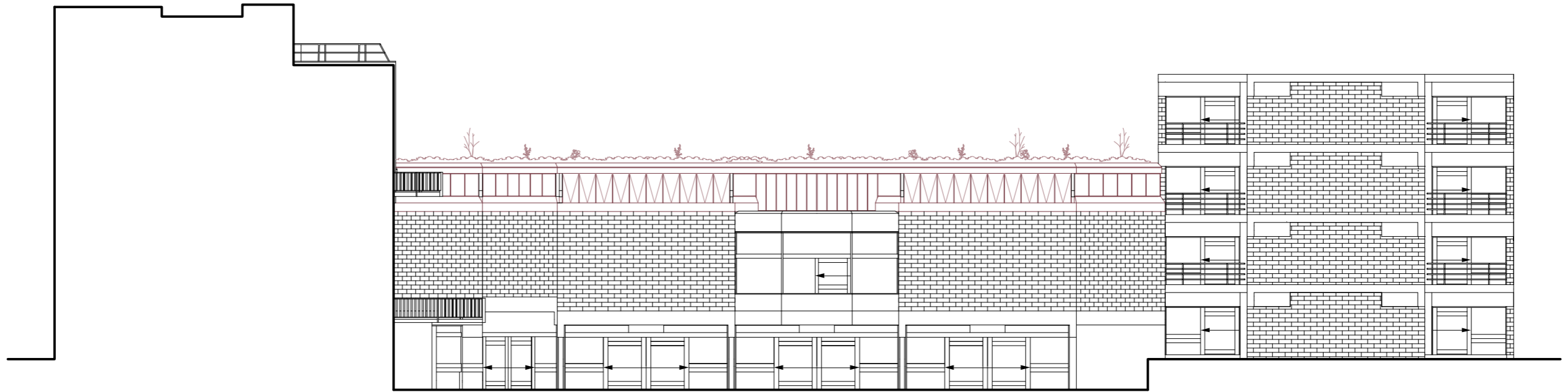

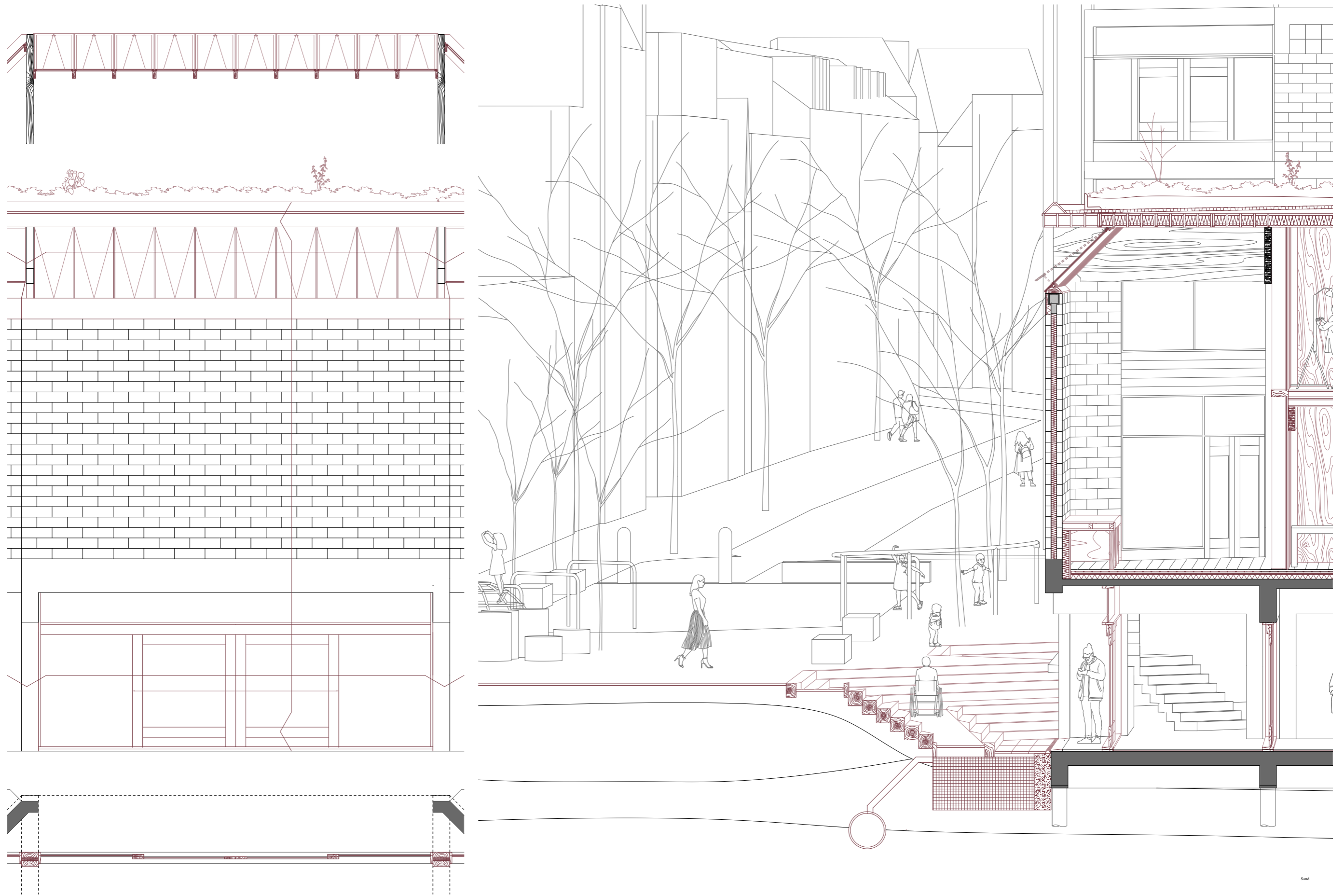

Sand

Sand & Clay

